

V tejto časti nájdete informácie o organizácii všeobecných súdov v Írsku.

Všeobecné súdy

Systém súdov v Írsku má svoj pôvod v ústave z roku 1922, ktorou sa ustanovilo zriadenie nových súdov ako náhrady za súdy pôsobiace v období britskej správy. Nové súdy boli zriadené v roku 1924 v súlade so zákonom o súdnych dvoroch z roku 1924, ktorý vytvoril právny základ pre systém súdov. Súčasný súdny systém bol založený na základe zákona o súdoch (zriadenie a ustanovenie) z roku 1961 v zmysle článku 34 ústavy schválenej írskymi občanmi v roku 1937. Odvolací súd bol zriadený 29. októbra 2014 na základe referenda v roku 2013.

V článkoch 34 až 37 ústavy sa hovorí o výkone spravodlivosti všeobecne. V článku 34 ods. 1 sa uvádza, že „spravodlivosť má byť zabezpečená prostredníctvom súdov zriadených na základe zákona“. Ústava načrtáva štruktúru systému súdov, ktorú tvoria konečný odvolací súd, teda najvyšší súd (*Supreme Court*), odvolací súd, ktorý má jurisdikciu v trestných, ako aj občianskoprávných veciach, a súdy prvej inštancie, medzi ktoré patrí vysoký súd (*High Court*) s neobmedzenou jurisdikciou vo všetkých trestných a občianskoprávných veciach a súdy s obmedzenou jurisdikciou, t. j. obvodný súd (*Circuit Court*) a okresný súd (*District Court*), ktoré sú zriadené na regionálnej báze.

Občianske súdy

Najvyšší súd (*Supreme Court*)

Tým, že 28. októbra 2014 nadobudla účinnosť tridsiata tretia zmena ústavy, ktorou sa zriadil odvolací súd, vykonal sa významný vývoj v jurisdikcii najvyššieho súdu, pokiaľ ide o odvolania. S účinnosťou odo dňa jeho ustanovenia má najvyšší súd právomoc rozhodovať o odvolaniach –

- proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak je najvyšší súd presvedčený, že rozhodnutie sa týka záležitosti všeobecného verejného záujmu alebo v záujme spravodlivosti je nevyhnutné, aby odvolanie smerovalo na najvyšší súd, a
- proti rozhodnutiu vysokého súdu, ak je najvyšší súd presvedčený, že existujú výnimočné okolnosti hodné toho, aby bolo možné priamo sa odvolať k nemu – predpokladom toho, aby bol najvyšší súd o tom presvedčený, je existencia jedného alebo oboch týchto faktorov: rozhodnutie sa týka záležitosti všeobecného verejného záujmu, je v záujme spravodlivosti.

Odvolania v občianskych súdnych konaniach proti rozhodnutiam vysokého súdu, o ktorých by pred tridsiatou treťou zmenou pojednával najvyšší súd, teraz prináležia odvolaciemu súdu s výnimkou prípadov, v ktorých najvyšší súd dovolil, aby odvolanie smerovalo k nemu, pretože bol presvedčený, že odvolanie spĺňa prahovú hodnotu stanovenú v článku 34 ods. 5 podods. 4° ústavy. Okrem toho, o právnych otázkach, ktoré obvodný súd v minulosti mohol postupovať najvyššiemu súdu na účel rozhodnutia („uvedený prípad“), teraz rozhoduje odvolací súd.

Tridsiatou treťou zmenou nebola ovplyvnená pôvodná jurisdikcia najvyššieho súdu, ktorá v praxi spočíva vo funkcii podľa článku 26 ústavy. V článku 26 sa stanovuje, že najvyšší súd je oprávnený na základe podnetu prezidenta rozhodnúť, či je návrh zákona (alebo niektoré jeho ustanovenie), ktorý bol prijatý oboma snemovňami parlamentu (*Oireachtas*) a predložený prezidentovi Írska na podpis predtým, ako sa uzákoní, v rozpore s ústavou. Najvyšší súd je príslušný rozhodovať o otázke, či je prezident trvalo nespôsobilý vykonávať svoju funkciu.

Súd zvyčajne zasadá v zložení z troch alebo piatich sudcov a výnimočne siedmich sudcov. Pri pojednávaní o veciach týkajúcich sa ústavnej platnosti zákona parlamentu (*Oireachtas*) musí podľa ústavy súd pozostávať najmenej z piatich sudcov. Táto požiadavka sa uplatňuje aj vtedy, keď je súd požiadaný, aby vydal stanovisko k ústavnej platnosti návrhu prijatého parlamentom, ak sa naň obráti írsky prezident podľa článku 26 ústavy. Minimálne päť sudcov sa vyžaduje aj vtedy, ak by súd musel podľa článku 12 ústavy rozhodnúť o tom, či sa prezident stal trvalo nespôsobilým. Predseda súdu alebo sudca najvyššieho súdu môže zasadať sám, aby vypočul určité predbežné a procesné podania.

Odvolací súd (*Court of Appeal*)

Odvolací súd bol zriadený 29. októbra 2014 v dôsledku referenda, ktoré sa konalo v roku 2013. Tak ako v prípade iných vyšších súdov časť právomoci odvolaciemu súdu pripisuje ústava a časť právne predpisy. Má postavenie odvolacej jurisdikčnej inštancie medzi vysokým súdom a najvyšším súdom. Tento súd môže pojednávať o odvolaniach v občianskych súdnych konaniach z vysokého súdu, o ktorých by pred tridsiatou treťou zmenou ústavy pojednával najvyšší súd. Výnimkami sú prípady, v ktorých najvyšší súd umožnil, aby sa odvolávali k nemu, ak je presvedčený, že odvolanie spĺňa prahovú hodnotu uvedenú v článku 34 ods. 5 podods. 4° ústavy. Súdom môže pojednávať o odvolaniach vo veciach prerokovaných na vysokom súde o tom, či je nejaký zákon ústavný. V ústave sa uvádza, že nemôžu byť prijaté zákony, ktorými by sa obmedzovala právomoc odvolacieho súdu vykonávať túto úlohu. Odvolací súd je zložený z predsedu a deviatich riadnych sudcov. Predseda súdu a predseda vysokého súdu sú *ex officio* sudcovia odvolacieho súdu. Súdom môže pojednávať v divíziách po troch sudcoch. O niektorých predbežných a procesných podaniach môže pojednávať predseda sám alebo iný sudca určený predsedom.

Vysoký súd (*High Court*)

Podľa ústavy má vysoký súd plnú pôvodnú príslušnosť a právomoc rozhodovať o všetkých záležitostiach a otázkach, a to právnych, vecných, občianskoprávných aj trestnoprávných. Vysoký súd má výlučnú právomoc pojednávať o záležitostiach týkajúcich sa osvojenia detí a žiadostí o vydanie. Právomoc vysokého súdu zahŕňa rozhodovanie o platnosti akéhokoľvek zákona vzhľadom na príslušné ustanovenia ústavy (s výnimkou zákonov, s ktorými sa už prezident Írska obrátil na najvyšší súd). O väčšine prípadov prerokovaných na vysokom súde rozhoduje samosudca, aj keď zákon obsahuje ustanovenie, podľa ktorého o niektorých záležitostiach, ako sú žaloby za urážku na cti, napadnutie alebo obmedzovanie osobnej slobody, pojednáva sudca zasadať s porotou. O výnimočne dôležitých veciach môžu pojednávať dvaja alebo viacerí sudcovia zasadať ako komora vysokého súdu (*Divisional Court*).

Vysoký súd pôsobí ako odvolací súd proti rozhodnutiam obvodného súdu v občianskoprávných veciach. Okrem tejto právomoci pojednávať o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam obvodného súdu v občianskoprávných záležitostiach je vysoký súd tiež oprávnený preskúmať rozhodnutia všetkých nižších súdov, a to vydaním súdnych príkazov „*mandamus*“ (príkaz vykonať určitý úkon), „*prohibition*“ (súdny zákaz) a „*certiorari*“ (príkaz na predloženie veci súdu vyššieho stupňa). Tieto príkazy sa netýkajú vecnej stránky rozhodnutia tribunálov na nižšom stupni, ale otázky, či bola prekročená súdna právomoc. Vysoký súd môže rozhodnúť o právnej otázke, ktorú mu predložil okresný súd. Zaoberá sa tiež žiadosťami o prepustenie na kauciu, ak bola obvinená osoba obvinená z trestného činu vraždy alebo ak sa usiluje o zmenu podmienok uložených okresným súdom.

Vysoký súd zasadá zvyčajne v Dubline, keď pojednáva o pôvodných žalobách. Zasadá aj v mnohých miestnych pobočkách, v ktorých pojednáva o

pôvodných žalobách o náhradu škody v prípade ujmy na zdraví a zranenia s následkom smrti. Vysoký súd pre obvod (*High Court on Circuit*) pojednáva o odvolaniach proti rozhodnutiam obvodného súdu vo svojich miestnych pobočkách.

Obvodný súd (*Circuit Court*)

Právomoc **obvodného súdu** pojednávať o občianskoprávných sporoch je obmedzená, ak sa nedohodnú všetci účastníci konania inak – v takom prípade je právomoc tohto súdu neobmedzená. Obmedzenie právomoci súdu súvisí najmä so žalobami, v ktorých nárok nepresahuje 75 000 EUR (60 000 EUR v žalobách osobnej ujmy).

Obvodný súd má právomoc vo veciach dedičských a vo veciach týkajúcich sa vlastníckeho nároku na nehnuteľnosť alebo prenájmu nehnuteľnosti v prípadoch, keď oceniteľná hodnota nehnuteľnosti neprevyšuje 253,95 EUR. Obvodný súd má právomoc v oblasti rodinného práva vrátane súdnej rozluky, rozvodu a neplatnosti manželstva a má právomoc pojednávať o odvolaniach proti rozhodnutiam okresného súdu.

Občianskoprávnymi vecami sa na obvodnom súde zaoberá samosudca bez poroty. Obvodný súd pôsobí ako odvolací súd pre odvolania proti rozhodnutiam okresného súdu v občianskoprávných aj trestnoprávných veciach. O odvolaniach sa pojednáva formou ďalšieho pojednávania a rozhodnutie obvodného súdu je konečné a nemožno sa proti nemu ďalej odvolať.

Obvodný súd má tiež právomoc rozhodovať o všetkých žiadostiach o nové licencie na predaj alkoholu určeného na konzumáciu v reštauračných a stravovacích zariadeniach a rozhoduje o odvolaniach proti rozhodnutiam súdov, napr. riaditeľa pre vyšetrovanie v oblasti rovnosti (*Director of Equality Investigations*).

Okresný súd (*District Court*)

Okresný súd má miestnu a obmedzenú právomoc. V záležitostiach rodinného práva je oprávnený vydávať príkazy týkajúce sa vyživovacej povinnosti, zákazu kontaktu, opatrovníctva, prístupu a zverenia do starostlivosti.

Okresný súd má právomoc pojednávať o občianskoprávných záležitostiach týkajúcich sa zmlúv, zmlúv o kúpe na splátky alebo zmlúv o predaji na úver, nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti a neplatenia nájomného alebo neoprávneného zadržovania tovaru, pokiaľ hodnota nároku nepresahuje 15 000,00 EUR. Má právomoc aj vo vzťahu k výkonu rozhodnutí vo veci pohľadávok vydaných ktorýmkoľvek súdom, právomoc vo vzťahu k veľkému množstvu licenčných predpisov, napr. na predaj alkoholu, a právomoc v rozhodovaní o žalobách vo veci úmyselne spôsobenej škody, ak požadovaná suma nepresahuje 15 000,00 EUR.

Okresný súd zasadať na miestach v celej krajine v 24 okresoch a zahŕňa Mestský okres Dublin a 23 iných okresov. Miesto, kde sa o spore pojednáva, závisí vo všeobecnosti od miesta, na ktorom sa uzavrela zmluva alebo kde má odporca trvalé bydlisko alebo kde podniká, alebo, v prípadoch týkajúcich sa licencií, od miesta, na ktorom sa nachádzajú licencované priestory.

Trestné súdy

Najvyšší súd (*Supreme Court*)

Najvyšší súd sa zaoberá odvolaniami proti rozhodnutiam odvolacieho súdu vo veciach, ktoré sa týkajú právnej otázky mimoriadnej spoločenskej dôležitosti.

Odvolací súd (*Court of Appeal*)

Podľa zákona o odvolacom súde z roku 2014 bola odvolaciemu súdu udelená odvolacia právomoc, ktorú predtým vykonával odvolací trestný súd. Odvolania osôb odsúdených na základe obžaloby na obvodnom súde alebo ústrednom trestnom súde, ktoré získajú osvedčenie od súdiaceho sudcu, že vec je vhodná na odvolanie, teraz rieši odvolací súd. Ak je toto potvrdenie zamietnuté, samotný odvolací súd môže, na základe odvolania proti tomuto rozhodnutiu, udeliť povolenie odvolať sa.

Okrem toho sa na odvolací súd môže odvolať aj riaditeľ prokuratúry z dôvodu neprimeranej zhovievavosti trestu, a to podľa článku 2 zákona o trestnoprávnej zodpovednosti z roku 1993. V prípade údajného justičného omylu môže byť podané odvolanie podľa článku 2 zákona o trestnom konaní z roku 1993.

Odvolaciemu súdu je takisto udelená právomoc pojednávať o odvolaniach riaditeľa prokuratúry v právnych otázkach vyplývajúcich z trestných stíhaní pred súdom, ktorých výsledkom bolo zbavenie obvinenia. Rozhodnutie odvolacieho súdu nemá vplyv na oslobodzujúci rozsudok v takýchto prípadoch.

Odvolania riaditeľa prokuratúry proti zbaveniu obvinenia alebo proti rozhodnutiu nenariadiť obnovu konania takisto smerujú na odvolací súd. Podľa zákona o odvolacom súde z roku 2014 bola odvolaciemu súdu udelená odvolacia právomoc, ktorú predtým vykonával vojenský odvolací súd. Znamená to, že odvolania osôb, ktoré boli odsúdené vojenským súdom, teraz rieši odvolací súd.

Odvolací trestný súd (*Court of Criminal Appeal*)

Podľa zákona o odvolacom súde z roku 2014 bola odvolacia právomoc **odvolacieho trestného súdu** prenesená na odvolací súd.

Špeciálny trestný súd (*Special Criminal Court*)

Špeciálny trestný súd bol zriadený s cieľom pojednávať o trestných činoch v prípade, keď sa právomoc všeobecných súdov považuje za neadekvátnu na zabezpečenie účinného výkonu spravodlivosti a ochrany verejného pokoja a poriadku. Tento súd tvoria traja sudcovia bez poroty.

Ústredný trestný súd (*Central Criminal Court*)

Ústredný trestný súd je trestnoprávnym oddelením vysokého súdu. Pojednáva o prípadoch závažných trestných činov vrátane trestných činov vraždy, znásilnenia, vlastizrady a pirátstva, ako aj o trestnoprávných veciach v zmysle zákona o hospodárskej súťaži z roku 2002. Tvoria ho jeden sudca a porota.

Obvodný trestný súd (*Circuit Criminal Court*)

Obvodný trestný súd prerokúva trestné činy, o ktorých nepojednáva ústredný trestný súd. Tvoria ho sudca a porota. Zaoberá sa odvolaniami proti rozhodnutiam okresného súdu.

Okresný súd (*District Court*)

Okresný súd sa zaoberá trestnými činmi, o ktorých možno rozhodovať v skrátanom konaní (väčšinou zákonného charakteru), a niektorými závažnými trestnými činmi. Tvoria ho iba jeden sudca.

Posledná aktualizácia: 18/01/2024

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzí na tejto webovej lokalite spravujú príslušné členské štáty. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska komisia vylučuje akúkoľvek zodpovednosť za akékoľvek informácie alebo údaje obsiahnuté alebo uvedené v tomto dokumente. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.